

معاونت درمان

دبیرخانه شورای راهبردی تدوین راهنماهای سلامت

شناسنامه و استاندارد خدمت

اسپیرومتری قبل و بعد از دوز آزمایش برونکودیلاتور

دی ماه ۱۳۹۶

مقدمه:

توسعه جوامع و گسترش نظام های سلامت، به ویژه در دو سده اخیر و نیز گسترش علوم پزشکی در جهان موجب شده است که تقریباً تمام کشورها به منظور برآورده شدن نیازهای سلامت محور خود، به تدوین راهنماهای بالینی (راهنماها، سیاست ها، استانداردها و پروتکل های بالینی) در راستای ارتقا سطح کیفی و کمی ارائه خدمت و همچنین تدوین سیاست های کلان در چارچوب استقرار پزشکی مبتنی بر شواهد گام بردارند. از سویی ضرورت تعیین حدود و ثغور اختیارات دانش آموختگان حرف مختلف پزشکی و استاندارد فضای فیزیکی و فرآیندهای ارائه خدمات سبب شد تا تدوین شناسنامه های مرتبط به منظور افزایش ایمنی، اثر بخشی و هزینه اثر بخشی در دستور کار وزارت متبوع قرار گیرد.

اندازه گیری کیفیت برای جلب اطمینان و حصول رضایت آحاد جامعه، قضاوت در زمینه عملکردها، تامین و مدیریت مصرف منابع محدود، نیازمند تدوین چنین راهنماهایی می باشد. این مهم همچنین به سیاستگذاران نیز کمک خواهد نمود تا به طور نظام مند، به توسعه و پایش خدمات اقدام نموده و از این طریق، آنان را به اهدافی که نسبت به ارائه خدمات و مراقبت های سلامت دارند، ناظر نماید تا به بهترین شکل به نیازهای مردم و جامعه پاسخ دهند. علاوه بر تدوین راهنماها، نظارت بر رعایت آن ها نیز حائز اهمیت می باشد و می تواند موجب افزایش رضایتمندی بیماران و افزایش کیفیت و بهره وری نظام ارائه خدمات سلامت گردد. طراحی و تدوین راهنماهای مناسب برای خدمات سلامت، در زمره مهمترین ابعاد مدیریت نوین در بخش سلامت، به شمار می آید. اکنون در کشورمان، نیاز به وجود و استقرار راهنماهای ملی در بخش سلامت، به خوبی شناخته شده و با رویکردی نظام مند و مبتنی بر بهترین شواهد، تدوین شده است.

در پایان جا دارد تا از همکاری های بی دریغ معاون محترم درمان «جناب آقای دکتر محمد حاجی آقاجانی»، معاون محترم آموزشی «جناب آقای دکتر باقر لاریجانی» و شورای راهبردی تدوین راهنماهای بالینی در مدیریت تدوین راهنماهای طبابت بالینی، و نیز هیات های بورد و انجمن های علمی تخصصی مربوطه، اعضاء محترم هیئت علمی مراکز مدیریت دانش بالینی و همچنین هماهنگی موثر سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی و سازمان های بیمه گر و سایر همکاران در معاونت های مختلف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تقدیر و تشکر نمایم.

انتظار می رود راهنماهای طبابت بالینی تدوین شده تحت نظارت فنی دفتر ارزیابی فناوری، تدوین استاندارد و تعرفه سلامت و کمیته فنی تدوین راهنماهای بالینی، مورد عنایت تمامی نهادها و مراجع مخاطب قرار گرفته و به عنوان معیار عملکرد و محک فعالیت های آنان در نظام ارائه خدمات سلامت شناخته شود.

امید است اهداف متعالی نظام سلامت کشورمان در پرتو گام نهادن در این مسیر، به نحوی شایسته محقق گردد.

دکتر سید حسن قاضی زاده هاشمی

وزیر

تنظیم و تدوین:

- ۱- دکتر محمدرضا مسجدی**
- ۲- دکتر اردا کیانی**
- ۳- دکتر انسیه واحدی**
- ۴- دکتر علیرضا اسلامی نژاد**
- ۵- دکتر سید علی جواد موسوی**
- ۶- دکتر مهدی نجمی**

تحت نظارت فنی:

**گروه استانداردسازی و تدوین راهنماهای سلامت
دفتر ارزیابی فن آوری، استانداردسازی و تعرفه سلامت**

**دکتر سید موسی طباطبایی، فرانک ندرخانی،
دکتر آرمین شیروانی، دکتر مریم خیری، مرتضی سلمان ماهینی**

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین):

اسپیرومتری شامل ظرفیت حیاتی آهسته (SVC) ظرفیت حیاتی حداکثر اجباری (FVC)، حداکثر ظرفیت تنفسی دقیقه ای ارادی (MVV) همراه با منحنی های حجم-جریان و حجم-زمان تنفسی، قبل و بعد از دوز آزمایش برونکودیلاتور
کد ملی: ۹۰۱۰۱۰

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی:

روش بررسی ابتدایی مشکلات تنفسی بوسیله دستگاه اسپرومتر استاندارد به شرح زیر:
حداکثر جریان دمی و بازدمی، حجم بازدمی ثانیه اول، حجم حیاتی، (منحنی حجم - زمان و منحنی جریان - حجم بصورت اختیاری) می باشد. اندازه گیری مجدد مقادیر فوق الذکر، ۱۵ دقیقه پس از استنشاق برونکودیلاتور (سالبوتامول)

ج) موارد ضروری انجام مداخله تشخیصی:

۱. تشخیص بیماری ریوی (آسم، COPD و ...)
۲. ارزیابی قبل از عمل
۳. ارزیابی میزان ناتوانی
۴. بررسی هر علامت تنفسی
۵. ارزیابی درگیری ریوی در افراد پر خطر (سیگاری، مواجهه شغلی و ...)
۶. ارزیابی بد عملکردی طناب های صوتی
۷. ارزیابی وضعیت تنفسی در بیماران نوروماسکولار

ج-۱) تعداد دفعات مورد نیاز

در ارزیابی تشخیصی بیماران (یکبار در سال در صورت ضرورت)

د) ویژگی های فرد/افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

پزشک عمومی/ پزشک خانواده (صرفاً در قالب نظام ارجاع)، متخصص داخلی، متخصص اطفال، فوق تخصص ریه، متخصص طب کار، فوق تخصص ایمونولوژی بالینی و متخصص پزشک قانونی

هـ) ویژگی های ارائه کننده اصلی صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

فوق تخصص ریه، فوق تخصص ایمونولوژی بالینی، متخصص داخلی، متخصص اطفال، متخصص طب کار، پزشک عمومی/ پزشک خانواده (صرفاً در قالب نظام ارجاع)

و) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	میزان تحصیلات مورد نیاز	سابقه کار و یا دوره آموزشی مصوب در صورت لزوم	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	تکنسین	۱ نفر	دیپلم به بالا		آماده سازی بیمار و ارائه گزارش

ز) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت:

اتاق حاوی تهویه مناسب در بیمارستان، مطب، درمانگاه، مرکز جراحی محدود و دی کلینیک و سایر مراکز تشخیصی درمانی که وجود دستگاه اسپرومتری، ترازو و متر ضروری است.

ح) تجهیزات پزشکی سرمایه ای به ازای هر خدمت:

دستگاه اسپرومتری و دستگاه اندازه گیری قد و وزن

ط) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)
۱	کاغذ چاپگر	بر حسب نیاز
۲	دهانی یکبار مصرف	
۳	اسپری سالبوتامول	
۴	اسپیسر	

ی) استانداردهای گزارش

تعیین برگشت پذیری حساسیت و انسداد راه های هوایی

گ) شواهد علمی در خصوص کنتر اندیکاسیون های دقیق خدمت:

۱. هموپتزی با علت نامشخصی
۲. بیماری حاد ویروسی تنفسی (آنفلوآنزا، سرماخوردگی و ...)
۳. پنوموتراکس
۴. وضعیت ناپایدار کاردیووسکولار
۵. وضعیت ناپایدار همودینامیک
۶. آنوریسم مغزی، شکمی و توراسیک
۷. انجام عمل جراحی اخیر کاتاراکت، شکمی و ریوی
۸. بیمارانی که قادر به همکاری نمی باشند

ل) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

۲۵ الی ۳۰ دقیقه

منابع:

- راهنمای ملی آسم
- راهنمای ملی COPD
- ATS/ERS

- تاریخ اعتبار این استاندارد از زمان ابلاغ به مدت ۲ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.

بسمه تعالی

فرم تدوین راهنمای تجویز

عنوان استاندارد	کد RVU	کاربرد خدمت		افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	ارائه کنندگان اصلی صاحب صلاحیت	شرط تجویز		محل ارائه خدمت	تواتر خدمتی		مدت زمان ارائه	توضیحات
		بستری	سرپایی			اندیکاسیون	کنترل اندیکاسیون		تعداد دفعات مورد نیاز	فواصل انجام		
اسپیرومتری با و بدون برونکودیلاتور	901010	*	*	پزشک عمومی / پزشک خانواده (صرفاً در قالب نظام ارجاع)، متخصص داخلی، متخصص اطفال، فوق تخصص ریه، متخصص طب کار، فوق تخصص ایمونولوژی بالینی و متخصص پزشکی قانونی	فوق تخصص ریه، فوق تخصص ایمونولوژی بالینی، متخصص داخلی، متخصص اطفال، متخصص طب کار، پزشک عمومی / پزشک خانواده (صرفاً در قالب نظام ارجاع)	۱. تشخیص بیماری ریوی (آسم، COPD و ...) ۲. ارزیابی قبل از عمل ۳. ارزیابی میزان ناتوانی ۴. بررسی هر علامت تنفسی ۵. ارزیابی درگیری ریوی در افراد پر خطر (سیگاری، مواجه شغلی و ...) ۶. ارزیابی بد عملکردی طناب های صوتی ۷. ارزیابی وضعیت تنفسی در بیماران نوروماسکولار ۸. همپتزی با علت نامشخصی ۲. بیماری حاد ویروسی تنفسی (آنفلوآنزا، سرماخوردگی و ...) ۳. پنوموتراکس ۴. وضعیت ناپایدار کاردیواسکولار ۵. وضعیت ناپایدار همودینامیک ۶. آنوریسم مغزی، شکمی و توراسیک ۷. انجام عمل جراحی اخیر کاتاراکت، شکمی و ریوی ۸. بیمارانی که قادر به همکاری نمی باشند (بیماران CVA و ...)	بیمارستان، مطب، درمانگاه (عمومی و تخصصی)، مرکز جراحی محدود و دی کلینیک و سایر مراکز تشخیصی درمانی	یکبار در سال	۲۵ الی ۳۰ دقیقه	گزارش شامل: تعیین برگشت پذیری حساسیت و انسداد راه های هوایی		

- تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۲ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد